



Universitat de Lleida

GUIA DOCENT  
**MANIFESTACIONS BÀSIQUES  
DE LA MOTRICITAT**

Coordinació: Marta Castañer i Balcells

Any acadèmic 2014-15

## Informació general de l'assignatura

<b>Denominació</b>	MANIFESTACIONS BÀSIQUES DE LA MOTRICITAT
<b>Codi</b>	102715
<b>Semestre d'impartició</b>	3er semestre, Avaluació Continuada
<b>Caràcter</b>	Obligatòria
<b>Nombre de crèdits ECTS</b>	6
<b>Grups</b>	1
<b>Crèdits teòrics</b>	0
<b>Crèdits pràctics</b>	0
<b>Coordinació</b>	Marta Castañer i Balcells
<b>Horari de tutoria/lloc</b>	Ubicació del Despatx INEFC Horari de Consulta DX de 11 a 13 h Telèfon 973 272022
<b>Departament/s</b>	Motricitat i el seu ensenyament
<b>Modalitat</b>	Presencial
<b>Informació important sobre tractament de dades</b>	Consulteu <a href="#">aquest enllaç</a> per a més informació.
<b>Idioma/es d'impartició</b>	Català
<b>Grau/Màster</b>	Grau en Fisioteràpia
<b>Horari de tutoria/lloc</b>	Ubicació del Despatx INEFC Horari de Consulta DX de 11 a 13 h Telèfon 973 272022
<b>Adreça electrònica professor/a (s/es)</b>	ocamerino@inefc.es mcastaner@inefc.es pruiz@inefc.es

Oleguer Camerino Foguet  
Marta Castañer i Balcells  
Pedro Ruiz Sánchez

## Informació complementària de l'assignatura

### Contextualització

La motricitat que genera el cos humà ens permet la combinació harmonitzada d'accions motrius cinèticament estructurades però, també cognitiva i culturalment significatives. Arran d'aquesta harmonització d'accions motrius es generen manifestacions específiques tals com: activitat física, dansa, esport, joc, *fitness*, que tot professional de la fisioteràpia ha de saber diferenciar atès que el treball corporal és diferent per a cada manifestació motriu.

Per al professional de la fisioteràpia és imprescindible **conèixer i diferenciar** com el cos intervé en les diverses activitats físiques, siguin aquestes de caire esportiu o no, a fi d'entendre com les persones poden optimitzar el seu treball corporal per tal d'evitar problemes i lesions. La matèria cerca que els estudiants identifiquin, arran del treball corporal propi i arran de diversos exemples de manifestacions motrius, la diversitat de *habilitats motrius* observables així com els tipus de *capacitats motrius* que s'hi impliquen, posant especial èmfasi en les capacitats de tipus perceptivo-motriu que són la base del bon reajustament corporal.

Aquests elements s'estudiaran arran d'un **Enfocament Global i Sistèmic de la Motricitat** (Castañer y Camerino, 2006; 2013) el qual ofereix una visió exhaustiva, didàctica i pràctica de com es combinen les diverses capacitats i habilitats motrius en les accions del cos humà de diverses manifestacions i contextos on la motricitat s'hi inscriu. Aquest model ajudarà als futurs professionals a comprometre's amb una intervenció responsable, àmplia i integradora i a tenir més diversitat de recursos i estratègies per aplicar en la pràctica de la fisioteràpia sobre la corporalitat humana.

Advertiment: l'assignatura no explica tècniques terapèutiques que l'alumne ja cursa en altres matèries, sinó que analitza l'especificitat i la col·locació corporal òptima diferenciada de diverses manifestacions de la motricitat.

### Requisits

Per a les sessions pràctiques de seminari dur roba còmoda per poder moure's òptimament.

## Objectius acadèmics de l'assignatura

- Obtenir una *visió pluridisciplinària* de les principals interpretacions i tendències envers l'estudi i la pràctica de la motricitat humana i el llenguatge que genera el moviment del cos humà.
- Aprofundir tant en la comprensió teòrica com en l'elaboració de situacions pràctiques arran de *l'enfocament sistèmic* dels elements que constitueixen la motricitat humana, la qual cosa es duu a terme mitjançant:

-Identificar les habilitats motrius bàsiques, específiques i especialitzades en cada manifestació motriu i saber com generar-ne de noves i aplicar-les a l'àmbit de la fisioteràpia.

-Aprofundir en la pròpia corporalitat, doncs reconèixer les limitacions i possibilitats del propi cos i saber com optimitzar-ne el seu reajustament propioceptiu (cinestèsic, tònic-postural, etc.) i exteroceptiu (hemidominància corporal, ritme, etc.).

-Aprofundir de manera teòrica i pràctica en els principals components de les *capacitats* perceptiu-motrius i com s'influencien mútuament amb les capacitats de tipus físico-motrius i les capacitats socio-motrius envers a una anàlisi sistèmica i integrada en el tractament de la motricitat corporal.

- Adequar els objectius anteriors en la diversitat de contextos naturals mitjançant estudi de casos, tècniques i eines d'intervenció de manera que els alumnes puguin idear diverses adaptacions al context de la fisioteràpia.

## Competències

## Competències específiques

- Reconèixer els fonaments, estructures i funcions de les habilitats i patrons de la motricitat humana
- Classificar els principis de les manifestacions bàsiques de la motricitat i les teories implicades per a descriure'ls
- Analitzar els trets estructurals i funcionals de les manifestacions bàsiques de la motricitat
- Interpretar dades derivades de l'observació en relació amb la seva significació i relacionar-los amb les manifestacions bàsiques de la motricitat
- Aplicar els coneixements a les diferents situacions pràctiques en les manifestacions bàsiques de la motricitat

## Competències Transversals

- Comprendre el comportament interactiu de la persona en funció del gènere, grup o comunitat, dintre del seu context social i multicultural.
- Comprendre sense prejudicis a les persones, considerant els seus aspectes físics, psicològics i socials, com individus autònoms i independents, assegurant el respecte a les seves opinions, creences i valors, garantint el dret a la intimitat, a través de la confidencialitat i el secret professional.
- Establir una comunicació eficaç amb pacients, família, grups socials i companys i fomentar l'educació per a la salut.
- Treballar amb l'equip de professionals com unitat bàsica en la qual s'estructuren de forma uni o multidisciplinària i interdisciplinària els professionals i altre personal de les organitzacions assistencials.
- Realitzar les tasques de fisioteràpia basant-se en l'atenció integral de salut, que suposa la cooperació multiprofessional, la integració dels processos i la continuïtat assistencial.

## Continguts fonamentals de l'assignatura

### UNITAT DE PROGRAMACIÓ 1: L'ENFOCAMENT SISTÈMIC DE LA MOTRICITAT QUE

#### INTEGRA CAPACITATS I HABILITATS MOTRIUS

Mòdul 1: Les diferents interpretacions al voltant de la motricitat

- 1.1) Interpretacions d'ordre evolucionista,neurològiques i cognoscitives.
- 1.2) Enfocament global i sistèmic dels elements que integren la motricitat.
- 1.3) Anàlisi de casos per a una motricitat òptima. Casos d'insuficiències motrius en les diverses edats evolutives i involutives

Mòdul 2: L' enfocament global i sistèmic de la motricitat

- 2.1) Dimensions de la motricitat com a sistema intel·ligent
- 2.2) Les capacitats i les habilitats motrius des de la filogènia a l'ontogènia humana
- 2.3) Tipus de corporalitat que desenvolupen les diverses manifestacions motrius

Mòdul 3: Elaboració de combinacions sistèmiques teòriques i pràctiques entre lles diverses habilitats motrius i les capacitats motrius.

### UNITAT DE PROGRAMACIÓ 2: LES CAPACITATS PERCEPTIU-MOTRIUS I SÒCIOMOTRIUS. ESTRATÈGIES I EINES DE INTERVENCIÓ

Mòdul 4: La corporalitat i el seu coneixement (somatognòsia).

- 4.1) La corporalitat humana. Esquema, imatge i consciència corporal.

4.2) L'Activitat Tònico-Postural Ortoestàtica (ATPO). La tonicitat muscular. La postura corporal. La relaxació i la respiració.

4.3) Exercicis específics de col·locació corporal, mobilitat, tonicitat i elasticitat corporal.

Mòdul 5: Els contextos d'espai i de temps sobre el cos humà (exterognòsia).

5.1) La hemidominància corporal i la lateralització específica

5.2) L'orientació, estructura i organització temporal de les accions motrius

5.3) Les capacitats d'equilibri i coordinació del cos en l'espai i el temps.

Mòdul 6: La interacció i la comunicació motriu (Mòdul d'impartició transversal amb els anteriors).

6.1) Estratègies d'interacció entre persones i amb objectes per tractar la corporalitat.

6.2) Tècniques d'expressió corporal i dansa per comprendre millor la corporalitat i la interacció motriu

6.3) Tècniques creatives i estratègies de comunicació per tractar amb problemes de corporalitat en diversos grups específics de població (ancians, infants, adults, discapacitats).

## Eixos metodològics de l'assignatura

Activitats de treball presencial (a l'aula)	Activitats de treball no presencial (fora de l'aula)	
	Dirigides	Autònomes
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Exposició professor</li> <li>• Exposició de l'estudiant: individual o en grup</li> <li>• Treball en grup</li> <li>• Situacions pràctiques aplicades</li> <li>• Examen</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Estudi de casos</li> <li>• Lectures orientades</li> <li>• Treballs individuals i en grup</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Lectures</li> <li>• Estudi personal: preparació</li> <li>• Exàmens, organització dels apunts i/o material. Disseny d'activitats pràctiques</li> <li>• Cerca d'informació</li> </ul>
+	PROTAGONISME PROFESSORAT	-
-	PROTAGONISME ESTUDIANTAT	+

\*\*HTP: Hores treball Presencial. HTNP: Hores de treball no presencial(de l'alumne fora de l'aula)

## Pla de desenvolupament de l'assignatura

Sessió (data)	Metodologia	Activitat	HTP*	HTNP**	Valor Avaluació
1	Exposició professor. Dinàmica de grups Mòdul 1.	Detecció de coneixements previs. Indicació de lectures	2		
2	Aplicacions pràctiques Mòdul 1	Sessió pràctica Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2		

3	Exposició professor. Debat Mòduls 1 i 2	Indicació d'anàlisi de casos i lectures	2	3
4	Aplicacions pràctiques Mòdul 1 i 2	Sessió pràctica Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2	
5	Exposició professor Mòduls 2 i 3 Activitats de grup	Indicació d'anàlisi de casos i lectures	2	3
6	Aplicacions pràctiques Mòdul 2 i 3	Sessió pràctica Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2	
7	Exposició professor i treball de grup Mòdul 3	Elaboració de materials	2	3
8	Aplicacions pràctiques Mòdul 3	Sessió pràctica Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2	
9	Exposició professor i treball de grup Mòduls 3 i 4	Elaboració de materials	2	3
10	Aplicacions pràctiques Mòduls 3 i 4	Sessió pràctica Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2	
11	Exposició professor i discussió de grup Mòdul 4	Indicació d'anàlisi de casos i lectures	2	3
12	Aplicacions pràctiques Mòdul 4	Sessió pràctica Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2	
13	Exposició professor i activitats Mòdul 4	Dinàmiques de grup	2	3
14	Aplicacions pràctiques Mòdul 4	Sessió pràctica Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2	
15	Exposició professor i resolució de casos Mòdul 4	Anàlisi de casos. Aplicacions de cara el treball escrit	2	3
16	Aplicacions pràctiques Mòdul 4	Sessió pràctica Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2	
17	Exposició professor i resolució de casos Mòdul 4	Anàlisi de casos. Aplicacions de cara el treball escrit	2	3

18	Aplicacions pràctiques Mòdul 4	Sessió pràctica. Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2		
19	Exposició professor i activitats de grup Mòduls 4 i 6.2	Indicació d'anàlisi de casos i lectures	2	3	
20	Aplicacions pràctiques Mòduls 4 i 6.2	Sessió pràctica. Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2		
21	Exposició professor Mòdul 5	Elaboració de materials	2	3	
22	Aplicacions pràctiques Mòdul 5	Sessió pràctica. Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2		
23	Exposició professor Mòdul 5	Elaboració de materials	2	3	
24	Aplicacions pràctiques Mòdul 5	Sessió pràctica. Vivència de situacions motrius individuals i en grup.	2		
25	Exposició professor Mòdul 6	Elaboració de materials	2	3	
26	Aplicacions pràctiques Mòdul 6	Sessió pràctica. Vivència de situacions motrius individuals i en grup	2		
27	Exposició professor Repàs de tots els mòduls.	Elaboració de materials	2	3	
28	Avaluació pràctica	Segons indicació en l'apartat d'avaluació.	2	3	40% (mig grup)
29	Avaluació pràctica	Segons indicació en l'apartat d'avaluació.	2	3	40% (mig grup)
30	Avaluació teòrica i entrega de treballs	Segons indicació en l'apartat d'avaluació.	2	3	30% i 30%

*Podeu afegir-hi les que necessiteu.*

*\*\*HTP: Hores treball Presencial. HTNP: Hores de treball no presencial*

## Sistema d'avaluació

Resum hores de treball de l'estudiant Avaluació continuada	
Sessions teòriques presencials	26 h
Sessions pràctiques	26 h

Dossier escrit sobre les pràctiques realitzades. A revisar cada quinzena i a entregar finalitzat en la darrera setmana lectiva.	Caràcter: individual S'analitzaran de manera teòrica i pràctica les possibilitats motrius de la pròpia corporalitat així com exercicis de postura corporal i com aplicar-les en diferents casos.	HTNP 15	valor 30%
Avaluació teòrica. Examen tipus test El dia assenyalat per la facultat.	Caràcter: individual Test de 60 preguntes de 4 opcions de resposta. Una única resposta correcta. No resten les errades. El test s'ha de completar en 30 minuts	HTNP 15	valor 30%
Avaluació pràctica. Idear situacions pràctiques i llur aplicació sobre supòsits específics. A realitzar en les dues darreres setmanes del quadrimestre.	Caràcter: per parelles i individualment, en l'espai de pràctica, es demanarà que mostrin com farien aplicacions pràctiques de casos amb combinatòries sistèmiques de capacitats motrius i habilitats motrius.	HTNP 10	valor 40%
<b>Altres requisits d'avaluació</b>			
REQUERIMENTS BÀSICS:			
Assistir al 80% de les sessions amb roba adequada per a l'exercitació corporal.			
<b><u>MODALITAT: AVALUACIÓ ÚNICA (ALTERNATIVA) per aquells alumnes que la demanin expressament i que per acollir-se hauran de fer una instància al deganat.</u></b>			
<b>Resum hores de treball de l'estudiant Avaluació única (alternativa)</b>			
Avaluació teòrica. Examen tipus test El dia assenyalat per la facultat.	Caràcter: individual Test de 60 preguntes de 4 opcions de resposta. Una única resposta correcta. No resten les errades. El test s'ha de completar en 30 minuts	HTNP 15	valor 30%
Treball de recull de situacions pràctiques. Idear 50 situacions pràctiques i llur aplicació sobre supòsits específics.(50 pàgnes de treball). A entregar finalitzat en la darrera setmana lectiva.	Caràcter: individual es demanarà que mostrin com farien aplicacions pràctiques i exercicis específics de casos amb combinatòries sistèmiques de capacitats motrius i habilitats motrius.	HTNP 10	valor 70%
<b>Altres requisits d'avaluació</b>			
REQUERIMENTS BÀSICS:			
Assistir a dues sessions (un total de 4h) tipus seminari pràctic a acordar la data amb la professora responsable.			

## Bibliografia i recursos d'informació

Consulta de publicacions específiques d'observació de la motricitat a la web del



Laboratori d'Observació de la Motricitat del INEFC: <http://lom.observesport.com/>

- Bachéele, T.R. (2000). *Essentials of strength training and conditioning*. Canadá: Human Kinetics.
- Bachéele, T.R. (2000). *Essentials of strength training and conditioning*. Canadá: Human Kinetics.
- Bertalanffy, L. (1979). *Perspectivas en la teoría general de sistemas*. Madrid: Alianza Universidad.
- Bouchard, C. (1993). *Physical activity, fitness and health consensus*. Canadá: Human Kinetics.
- Bulbena A, Duró JC, Porta M, Faus S, Vallescar R and Martín-Santos R. (1992). Clinical assessment of hypermobility of joints: assembling criteria. *J. Rheumatol* 19:115-122.
- Calais-germain, B. (2006). *Anatomía para el movimiento- Tomo IV. El gesto respiratorio*. Barcelona: La liebre de marzo,
- Calais-germain, B. (2004). *Anatomía para el movimiento. El periné femenino y el parto. Elementos de anatomía y bases de ejercicios*. Barcelona: La liebre de marzo, S.L.
- Franklin, E. (2012). *Dynamic alignment through imagery*. Second edition. Champaign: Human Kinetic.
- Camerino, O.; Castañer, M. and Anguera, M.T. (Ed.) (2012): *Mixed Methods Research in the Movement Sciences: Cases in Sport, Physical Education and Dance*. UK. Routledge. ISBN - 978-0-415-67301-3.
- Camerino, O y Castañer, M. (2001). De la renovación pedagógica a un enfoque global sistémico de la educación física. En Vázquez, B. (Coord.). *Bases educativas de la actividad física y el deporte*. Madrid: Síntesis.
- Capra, F. (2002). *La trama de la vida*. Barcelona: Anagrama.
- Castañer, M; Andueza, J; Sánchez-Algarra, P and Anguera, M. T. (2012): Extending the analysis of motor skills in relation to performance and laterality. In O. Camerino; M. Castañer and M.T. Anguera, (Ed.): *Mixed Methods Research in the Movement Sciences: Cases in Sport, Physical Education and Dance*. UK. Routledge.
- Castañer, M y Camerino, O. (2012): Enfoque sistémico para estudiar la motricidad actual. *Motricidad y Persona*, 9, 9-18.
- Castañer, M. y Camerino, O (2006): *Manifestaciones Básicas de la Motricidad*. Colección Motriu. Lleida: INEFC i Serveis de Publicacions de la Universitat de Lleida.
- Castañer, M. y Camerino, O (1992), 4ª Edición 1999: *Unidades Didácticas Para Primaria*. Barcelona: INDE.
- Castañer, M., & Sauch, G. (2014). Patterns of motor behavior in the elderly. *Proc. Soc. and beh. sci journal*.
- Castañer, M; Torrents, C; Anguera, M.T; Dinušová, & Jonsson, G.M. (2009): Identifying and analyzing motor skill responses in body movement and dance. *Behavior Research Methods*. 41 (3), 857-867.
- Cratty, B.J. (1986): *Perceptual and motor development in infants and children*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Da Fonseca, V. (1987): Gerontomotricidad: una aproximación al concepto de retrogénesis psicomotora. *Citap*. 25:57-68.
- Da Fonseca, V. (1996): *Estudio y génesis de la Psicomotricidad*. Barcelona: INDE.
- Gallahue, D. (1987): *Development of physical education for today's elementary schoolchildren*. New York: Macmillan.
- Gallahue, D, Cleland-Donnelly, F. (2003): *Development of physical education for all children*. Human Kinetics.
- Häfelinger, U., & Schuba, V. (2010). *La coordinación y el entrenamiento propioceptivo*. Barcelona: Paidotribo
- Huang, H.C., Liu, C.Y., Huang, Y.T., & Kernohan, W.G. (2010). Community based interventions to reduce falls among older adults in Taiwan a long time follow-up randomized controlled study. *Journal of Clinical Nursing*, 19(7-8), 959-968.
- Le Boulch, J. (2001): *El cuerpo en la escuela en el siglo XXI*. Barcelona: INDE
- Martínez, M. (1989): *Comportamiento humano, nuevos métodos de investigación*. México: Trillas.
- Piaget, J. (1978): *La equilibración de las estructuras cognitivas*. Madrid: Siglo XXI.
- Pont, P. (2003). *Tercera edad, actividad física y salud: teoría y práctica*. Barcelona: Paidotribo.
- Rigal, R. (1987): *Motricidad humana. Fundamentos y aplicaciones pedagógicas*. Madrid: PilaTeleña.
- Sauch, G., Castañer, M y Hileno, R. (2013). Valorar la capacidad de equilibrio en la tercera edad. *Retos*, 23, 27-30. Recuperado de [http://www.retos.org/numero\\_23/23-10.html](http://www.retos.org/numero_23/23-10.html)
- Torrents, C; Castañer, M; Dinušová, M; Anguera, M.T. (2010): Discovering new ways of moving: Observational analysis of motor creativity while dancing contact improvisation and the influence of the partner. *Journal of Creative Behavior*. 44(1), 45-62
- Torrents, C. Castañer, M. & Anguera, M.T. (2011). Dancing with complexity: observation of emergent patterns in dance improvisation. *Education, Physical Training, Sport*, 80(1), 76-81.